

YEDİ KARDEŞİN İZİNDE: YER ADLARI NE SÖYLER?

IN THE FOOTSTEPS OF THE SEVEN BROTHERS: WHAT DO PLACE NAMES SAY?

Emrah TÜNCER¹

ÖZET

İnsana dair tüm olup bitenler bir mekânda gerçekleşmekte ve söz konusu mekân, adı ile belleğe kaydedilerek nesiller boyu- yaşatılmakta ve “ben “ ve “biz” kimliğinin oluşmasında önemli roller üstlenmektedir. Bu bağlamda insanların değerleri, inançları, yaşayış tarzları hakkında bilgi veren yer adları, birbirinden çok farklı çağrışımları, kültürel hinterlandı, etnik ve filolojik zenginliği içerir. Elazığ’ın Karakoçan ilçesinde de anlatılan bir menkıbeye 7 kardeşin hikâyesi ve bu 7 kardeşin ismini verdiği köyler vardır. Günümüzde her ne kadar bu isimler resmi olarak kullanılmıyor olsa da bu anlatıdaki izleğe göre bu isimlerin tarihsel süreç içindeki değişimi ve anlatının mekânla ilişkisi ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yer adları, Mekan, Kültürel Bellek, 7 Kardeş

Abstract

Everything that is experienced about people occurs in a place and is kept in memory for generations with the name of the place in question. "I" and "we" play an important role in the formation of identity. In this context, place names provide information about people's values, beliefs and lifestyles. It also contains different connotations, cultural hinterland, ethnic and philological wealth. In a legend told in Karakoçan district of Elazığ, there are the stories of 7 brothers and the villages named after these 7 brothers. Although these names are not used officially today, according to the story in this narrative, the change of these names in the historical process and the relationship of the narrative to the space will be discussed.

Key Words: Place names, Places, Cultural memory, Seven brothers

1. GİRİŞ

ISSN 2757-5519

SINCE 2015

Türkçede “ad” kelimesi, “bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz; canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, çeşitli durumları bildiren kelime” olarak tanımlanmaktadır (Ceylan, 2018, 15). Yani bir nevi kendisini tanımlama ihtiyacı, olay ve olguları anlama, eşyaya, mekâna olan merak ve edindiği sonuçları aktarma isteği insanoğlunu ad koyma anlayışına yönlendirmiştir. Pierre Bourdieu da “ad”landırmayı, göstermek ve varoluşa taşımak olarak açıklayıp Nesne ya da varlığın ismini, onun varoluşsal bir parçası olarak görmüştür(Bourdieu'dan akt. Köse 2014, 291). Öyle ki “ad” birçok kültürde de önemli olmuştur. Örneğin Eski Mısırlılarda insanın ben ve “ad”dan oluştuğunun düşünüldüğünden söz edilmektedir. Buna göre bir insanın iki yarısı olduğuna inanıldığı ve bu yarılarından birinin fiziki varlığı diğer yarısının ise adı olduğu anlatılmaktadır. Eski Mısır’daki bu ad vurgusu diğer medeniyetlerde/toplumlarda da devam etmiştir. Örneğin

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,

etuncer@gelisim.edu.tr , İstanbul/Türkiye ORCID ID 0000-0001-9120-2270

İslam inancında baba ve annenin en önemli görevlerinden biri çocuklarına doğru/güzel adları vermektir. Buna ek olarak başka dinlere mensup iken din değiştirerek İslam inancını benimseyen bireyler mutlaka adlarını da değiştirmektedirler (Gülbetekin, 2017, 55). Kısacası “ad” “adlandırma” bir şeyi başka şeylerle karşılaştırma, bazı ortak özellikler saptama ve bir düşünme edimidir.

Adbilim (Onomastik) de bu bağlamda çalışmalar yapmaktadır. Bu terim “sciences namastiques, onomastic sciences, onomastique, onomastics, onomastik ve namekunde” adları ile de anılır. İsimlerle uğraşan bu bilim dalı isimlere bakarak tarihi neticelerin çıkartılmasında yardımcı olur. Üçe ayrılır:

1-Yer adları bilimi ya da yeradıbilim (toponymie, toponymy).

Yer adları bilimi ya da yeradıbilim (toponymie, toponymy); Yunanca topos 1- yer 2- mesken, bölge, vilayet, ülke 3-saha, mekân, coğrafi nesne isim ad; (herhangi bir coğrafi nesnenin adını inceleyen bilim dalı) kelimelerinden oluşmaktadır. Toponimi terimini; “toponomastik, mikrotoponomastik”, "toponymie", “toponomika” , toponomi diye adlandıranlar da vardır.

2-Coğrafya adları bilimi: Akarsu adları bilimi (hydronymie, hydronymy, hydronymie), dağ adları bilimi (oronymie, oronymy).

3-Kişi adları bilimi (anthroponymie, anthroponymy, antroponymie) (Yavuz & Şenel, 2013, 2241).

Bu çalışmada da üzerinde duracağımız nokta yer adlarıdır. Özellikle Elazığ’ın Karakoçan ilçesindeki bazı köylerde bir yıldan fazla zaman geçirilerek katımlı gözlem yapılmış bu sayede mekânın “yer”e dönüşmesinde ve oturdukları yere anlam atfetmelerinde yer adlarının önemi anlaşılmasına çalışılmıştır. Birçok bölgede olduğu gibi Karakoçan’da da geçmişten geleceğe aktarılan yer isimleri mevcuttur ve bu aktarıma halkın birebir kendisi katkı sağlamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada ele alınan bu köylerin eski yer adlarının toponomik olarak incelenmesi, bu yer adlarının oluşumunda etkili olan ses ve şekil özelliklerinin belirlenmesi, yörenin tarihini canlı tutmak ve kültürüne katkıda bulunmak açısından oldukça önemlidir.

ISSN 2757-5519

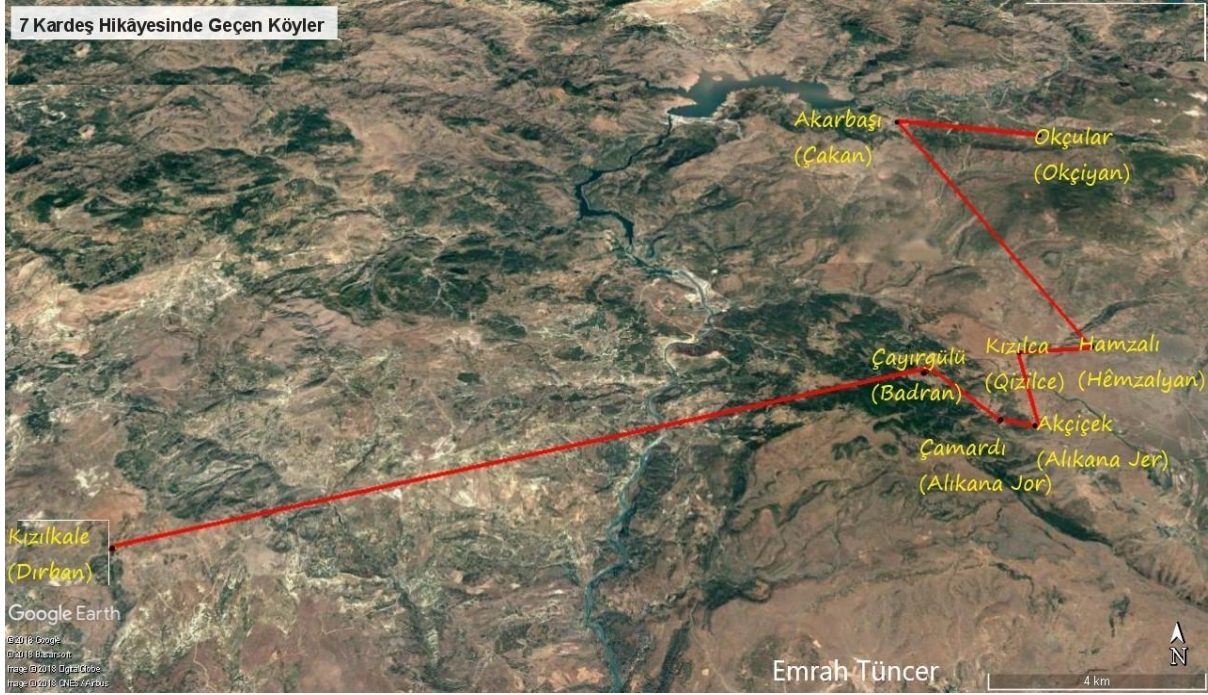
SINCE 2015

2. ANLATI VE YER ADLARI

Bölgede alim olarak kabul edilen ve türbesi bulunan Pir Cemal Abdal’ın, Şadi Aşireti’nden olan yaşlı bir kadının yedi oğlunu (bazı anlatımlarda bu, 5 ve 6 oğuldur), zindandan kurtarmasına dayanan menkıbe, bölgede yerleşik köylerin kuruluş hikâyesini anlatır. Bu minvalde köyde yaşayan H.E. şunları anlatmaktadır:

“Şimdi bizim köy (Okçıyan), birinci. yanındaki köy Çakan, ikinci kardeş. Kimisi ismi Çekdar’dır diyor. Kimisi Çek. Yani iyi avcıymış, sekbanmış. Üçüncü kardeş Kızılca. Dördüncü kardeş Hemzeliyan. Beşinci kardeş Alıkan. Diğeri Badran diğeri Dırban. 6 kardeş. Biri bu tarafa gelmiyor. O altı bellidir bu tarafta. Okçıyan, Çakan, Hemzalyan, Alıkan, Kızılca, Bardan. 6 tane bellidir. Belli yerler, köyleri bellidir. Diğeri de Dırban (H.E., Erkek, 75, Okçıyan, 23.06.2018).”

Harita 1. H.E'nin Anlatısındaki 7 Kardeşin Kurduğu Köyler

Bu köyler arasındaki mesafe 39 km'ye yakındır. Ayrıca birbirine oldukça sapa kalan yollar üzerindedir. Yine görüleceği üzere Tunceli'nin Mazgirt ilçesine bağlı Kızılkale (Dırban) köyü ile diğer köyler arasında doğrudan bir ulaşım yoktur. Aradan geçen Peri Nehri ulaşımı engellemektedir. Ayrıca Çayırğülü, Çamardı ve Akçiçek köyleri ile Hamzalı, Kızılca köyleri arasında da Ohi Nehri geçmektedir. Haritada 7 köy yerine 8 köy olarak gösterilmesinde etkili olan faktör ise "Alıkan" olarak ifade edilen köyün "Yukarı Alıkan (Çamardı)" ve "Aşağı Alıkan (Akçiçek)" olarak ayrılmasıdır. İki ayrı köy olarak kayda geçen ama halk arasında sadece yukarı ve aşağı mahalle şeklinde bir ayrıma tabi tutulan bu iki köyü anlatıya göre tek köy olarak görmek mümkündür. Sarp nehirlerle bölünmüş ve eğimli araziler arasında yayılmış bu köylerin hepsinin ortak özelliği kendini Şadilli Aşireti mensubu saymalarıdır. Ayrıca çalışma sahasında köyün kuruluşu ile ilgili E.D. ise yukarıdaki anlatıma benzer şu yanıtı vermektedir:

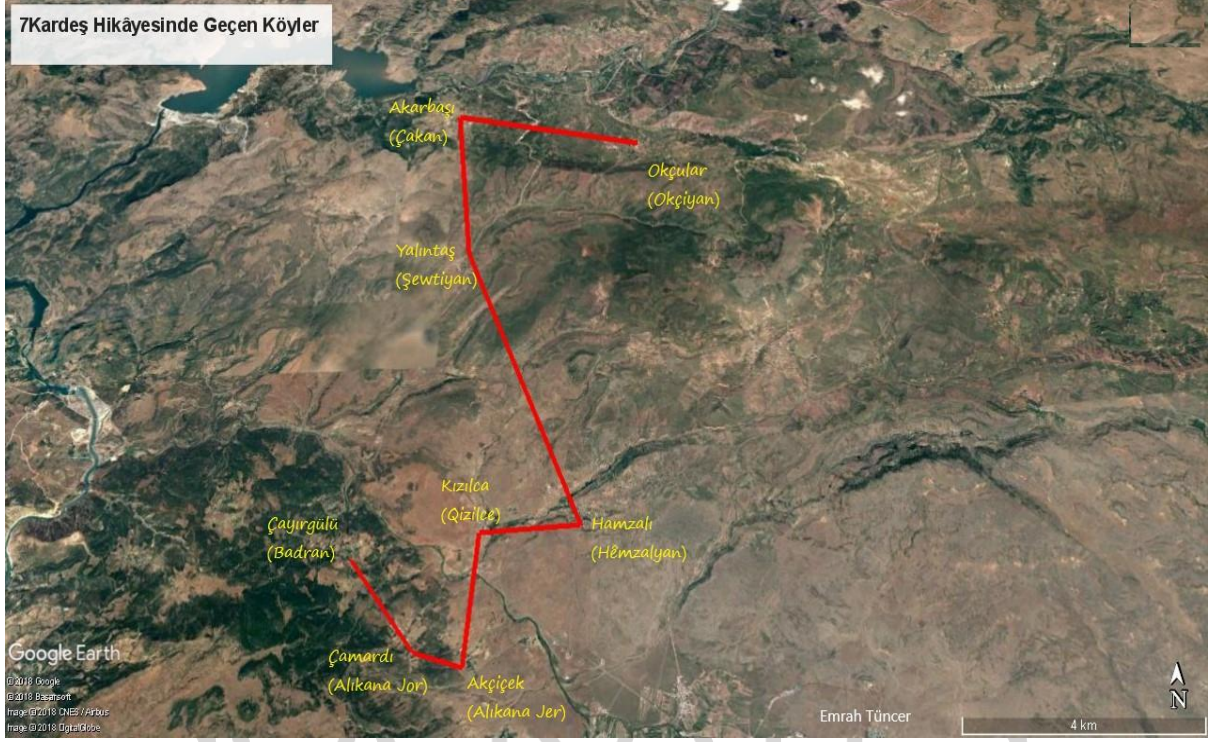
"Neyse bu 7 kardeşi affediyor. İşte bu Badran köyünün kurucusu o yedi kardeşten biri olan Bahadır'dır. Diğer kardeşlerinden biri okçu Yusuf, işte Çakan, Hamzalı, Kızıl falan bu kardeşler serbest kaldığında Karakoçan sınırları içerisinde her birisi bir köy kuruyor. Bizim köyün kuruluş şeyi bu ama yazılı bir kaynak yok (E.D. Erkek, 60, Çayırğülü Köyü, 22.08.2018)."

Yine Pir Cemal Abdal'ın Türbesinin bulunduğu köyden olan C.D ise Pir Cemal Abdal'ın kurtardığı 7 kişiyi onun talipleri olarak göreyek şunları söylemiştir: *Mesela bu Hamza, Okçu, Bahadır, Çaka, Ali, Kızıl ve Şevti bunlar hep bunun talipleriymiş. Pir Cemal Abdal'in talipleriymiş. Hep ona bağlıymış (C.D. Erkek, 72, Üçbudak Köyü, 13.02. 2018).*

Bu anlatıda ise Kızılkale (Dırban) Köyü yer almazken yerine Yalıntaş (Şevtiyan) Köyü dâhil edilir (Harita 3). Bu köyler arasındaki mesafe ise yaklaşık 25,5 km'dir. Yine birbirine sapa kalan yollar üzerinde yer alan bu köyler arasındaki ulaşım Ohi deresi üzerinden geçiş olmadığı için Karakoçan merkezden yapılır. Kiğ yolu üzerinde bulunan Okçular Köyü'nden Akarbaşı, Hamzalı ve Yalıntaş Köyü'ne gitmek oldukça zordur.

Harita 3. C.D'nin Anlatısındaki 7 Kardeşin Kurduğu Köyler

Başka anlatılarda ise Dırban Köyü yerine yine Şadi Aşiretine bağlı diğer köylerden eklenir ve 7 yerine 5 veya 6 köy sayılır. Bölgede en sık ve benzer minvalde anlatılan menkıbede de benzer adlar yer alır K. B. Bu isimleri şöyle sıralar: *Hele hele bilhassa bizim bu 7 köy, Yani, Alıkan Oxçıyan, Çakan, Badran , Hemzelyan (K. B. Kadın, 49, Akçiçek, 03.04.2018).*

ISSN 2757-5519

SINCE 2015

Dikkat edilirse hikâye ve sayı farklılaşsa da köylülerin kendilerini yer'in bir parçası hissetmeleri bu ortak ata kültü üzerinden yapılmaktadır. Dolayısıyla bu bölgede "yer" bir nevi aidiyet olarak görülebilir. Bu bağlamda insanların değerleri, inançları, geçmişleri ve yaşayış tarzları hakkında bilgi veren yer adlarının, kültürel, etnik, sosyolojik ve filolojik zenginlik içerdiği görülür.

3. DEĞİŞEN ADLAR VE BULGULAR

Yer adlarının önemini açıklarken aynı zamanda bu adların geçmişle bağlantısını da vurgulamak gerekir. "Yerin kişiliği doğal özellikler ile insan neslinin zamanla meydana getirdiği düzenlemelerin bileşkesidir" diyen Tuan'a göre de adlandırma, insanoğlu kadar eski bir eylemdir (Tuan, 2005,120). Haliyle yer adlarının değiştirilmesi de bir o kadar eskiye dayanmaktadır. Yer adlarının tarihsel süreç içerisinde farklı bağlamlara bağlı olarak gerçekleştirildiğini ifade eden Alagöz, çalışmasında bunları şu şekilde sıralamaktadır:

1-Yeni keşfedilen yerlerde bilinmeyen şartlarla karşılaşmak korkusu, tehlikeli sürprizler, kâşif ya da göçmenleri buralara dinî isimler vermeye sevk etmiştir. Bunlar Hz. İsa, Hz. Meryem ve Hıristiyan Azizlerine ait isimlerdir. San ve Santa ile başlayan yer adları Reader's Digest Dünya Atlasında 200'ü aşkındır. Portekizce Sao ile başlayanlar 40'tan fazladır. St. ile başlayan yer adı sayısı Kanada'nın Quebec Eyaletinde 35'tir. Bu söylediklerimize örnek olarak Şili'de San Antonio, Arjantin'de San Carlos, Kaliforniya'da San Diego, yine Kaliforniya'da San Francisco gösterilebilir.

2-Çeşitli sebeplerle göçenler geldikleri yerlere kendi eski yurtlarının adını vermişlerdi " New York, New Amsterdam vs."

3-Yeni keşfedilen yerlere kâşiflerin isimleri verilmiştir: Hudson (Körfez, Nehir, Boğaz ismi olarak), Colombia (birkaç tane), J. Ross (Güney Kutbu kâşiflerinden).

4-Kâşiflerin mensup oldukları devletin hükümdarlarının veya yöneticilerinin isimleri verilmiştir: Kraliçe Victoria'nın ismine 9 yerde rastlanır, Yeni Zelanda'da görülen isimlerden Trafalgar galibi Amiral Nelson, Palmerston, Napolyon'u mağlup eden Wellington gibi. Washington ismi Amerika'nın birçok yerinde (8 yerde) görülmektedir.

5-İlim, sanat veyahut başka suretle tanınmış şahsiyetlerin isimleri de yer adlarına yansımıştır. George Everest (1790-1866); İngiliz Jeodezi ve Matematik Bilginidir. Uzun zaman Hindistan'da çalışmış. Comorin Burnundan Himalaya'ya kadar olan meridyen kavşını doğru olarak ölçmüştür. Adı, Himalaya'da Dünya'nın en yüksek doruğuna (8880 m.) lââyık görülmüştür. Kosciusko, Polonya millî kahramanı. Vatanını doğudan ve batıdan gelen istilâlara karşı savunmuştur. Adı, Avustralya Alpleri'nin en yüksek doruğuna (2228 m.) verilmiş bulunuyor. Korsakofsk. Ruslar, Doğu Asya'da Sahalin Adası'nın Güneyinde bulunan limana bu musikî üstadının adı vermişlerdir (Alagöz, 1984, 11-23).

Yer adlarını değiştirme konusunda dünyadaki örneklerden en önemlisi ise Çarlık Rusya'sıdır. Çarlık Rusya'sı döneminde işgal edilen topraklarda Ruslaştırma politikası uygulamıştır. Rusça zorunlu öğretim dili olmuş, bürokrasi 'Ruslardan oluşturulmuştur. Yalnızca Rus kültürünü benimseyenlere ve Ruslarla evlenenlere yükselme şansı verilmiştir. Yerel diller yasaklanmıştır. Yerleşim yerlerine Rus veya Hıristiyan kültürünü taşıyan adlar verilmiştir (Kanbolat,1996,5).

Türkiye'de ise değiştirilen köy adlarının önemli bir bölümünü, Türkçe olmadığı için değiştirilen isimler oluşturmaktadır. Anadolu'da Arapça, Farsça, Kürtçe, Lazca, Rumca, Ermenice, Gürcüce, Çerkesce vb. gibi dillerde adlandırılan pek çok köyün isimleri değiştirilmiş, bunlara yeni adlar verilerek millileştirilmiştir. Türkiye'de bu ad değiştirme işlemleri 2. Dünya Savaşı sebebiyle uzun süre aksamış ve herhangi bir ad değiştirme işlemi yapılmamıştır. 1949 yılında 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile yer adlarının değiştirilmesi işlemleri yasal bir dayanağa kavuşmuş, ardından 1957 yılında bir "Ad Değiştirme İhtisas Kurulu" kurulmuştur. Söz konusu kurulun çalışmaları, zaman zaman aksamakla birlikte 1978 yılına kadar sürmüştür. Yine aynı kurul, 1965-1970 ve 1975-1976 yılları arasında tabii yer adlarını değiştirmeye dönük çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar sonucunda da 2000 kadar yer adı değiştirilmiş ve bunlar bir kitap halinde yayınlanmıştır. Yine İçişleri Bakanlığı'nın 1967 yılında 7267 sayılı kanunla " yabancı kökten geldiği ve iltibasa yol açtığı" gerekçesi ile 12.200 köyün adını değiştirmiştir (Tablo 1) (Koç 2016).

Bu konuda İç İşleri Bakanlığı'nın açıklaması şu şekildedir: “Yurdumuzdaki köy adları ve bunların bağlı bulunduğu idarî bölümleri gösteren çalışmalara 1928 yılında başlanmış, aynı yılda ilk defa (Eski harflerle), gene 1933 te yeniden «Köylerimiz» adlı iki kitap yayımlanmıştır. Bu konuda son defa 1946 yılında köy, mahalle, çiftlik, kom, mezraa, kışlak, yaylak ve oba gibi bütün meskûn yer adlarını kapsayan «Türkiye’de meskûn yerler klavuzu» adı ile iki ciltlik bir yayın yapılmıştı. Bu defa 7267 sayılı Kanun gereğince, yabancı kökten geldiği anlaşılan ve iltibasa yol açtığı tespit olunan, yaklaşık olarak, 12000 köy adı Bakanlığımız İller İdaresi Genel Müdürlüğünde çalışan «Yabancı Adları Değiştirme Komisyonu» tarafından incelenerek Türkçe adlarla değiştirilmiş ve kullanma alanına konmuştur. Yukarıda açıklanmış bulunan nedenlerle yapılan değişiklikler ve kurulan köylerin adları, gerek tatbikatçılar, gerekse teorik alanda çalışanlar için en son şekliyle doğru bir kaynak sağlamak amacı ile «Köylerimiz» ad altında bu kitap yeniden hazırlanmış ve yayınlanmıştır (İçişleri Bakanlığı 1968).”

Bu minvalde 1933 yılına kadar isimleri farklı olan çalışma sahasındaki köylerin isimleri sonradan değiştirilmiştir. Anadolu’da ad değiştirme işlemleri İçişleri Bakanlığı’nın 1940 yılı sonlarında hazırladığı 8589 sayılı genelge ile resmileşmiş ve böylece “yabancı dillerde olan ve eski köklerden gelen” yer adları toplu olarak değiştirilmiştir (Tablo 1).²

Tablo 1: Çalışma sahasındaki yeni ve eski köy isimleri ve kaynakları

Yerleşme adı	Yerleşme yeni adının kaynağı	Yerleşme eski adı	Yerleşme eski adının kaynağı
Kızılkale	Beşerî	Dirban	Beşerî
Kızılca	Doğal	Qızılce	Doğal
Akçiçek	Bitki	Alıkana jern	Beşerî
Çamardı	Bitki	Alıkana jorin	Beşerî
Çayırgülü	Bitki	Badran ³	Beşerî
Okçular	Beşerî	Okçıyan	Beşerî
Hamzalı	Beşerî	Hamzeliyan	Beşerî
Akarbaşı	Doğal	Çakan	Beşerî
Yalıntaş	Doğal	Şewtiyan	Beşerî

² Çalışma sahasında yer alan köylerinde dâhil olduğu Elazığ’da adı değiştirilen köy sayısı 383’dür.

³ Havzada yer isimlerinin sonuna getirilen -an, - en eki dikkate değer bir başka noktadır. Bu ekin Kürtçede çoğul eki görevi gördüğü anlaşılmaktadır.

Bölgedeki bu köy adlarının değişimini etimolojik, gramatikal ve tarihsel yönden ele almak da bulunduğu kültürel kodların ortaya çıkarılması açısından önemlidir. Dolayısıyla önce eski isimleri analiz edilip sonradan değiştirilmiş isimleri üzerinde durulacaktır (Tablo 2 ve Tablo 3).

Tablo 2. Köylerin eski isimleri ve anlamları

DIRBAN Dir+ban	<i>Derbân</i> "kapıcı" *Urartu zamanından kale kalıntısı ve çivi yazısı kitabe vardır. Farsça darbân veya Ermenice (Tırnaban/Dırnaban) aynı şekilde `kapı koruyucu` demek
QIZILCE	Özbekçe «kırmızı» anlamına gelmektedir.
ALİKÂNA JÊR Alık+an+a Jer	*ALÎ: cihet, yan, cenah, taraf, yaka, yön
ALİKÂNA JOR Alık+an+a Jor	*JÊR: aşağı. *JOR: yukarı *İsmail Beşikçinin doktora tezi olan Bingöl bölgesinde göçebe yaşayan Alikan aşiretinin, Torunlu Avşarlarından olduğu ifade edilmektedir.
BADİRAN/ BADRAN Badır+an	*Badran adı köyün kurucusu Bahadır'ın adına, Kürtçe'de çoğul takısı olan -an ekinin eklenmesiyle Bahadırın (Bahadırlar - Bahadırgiller) şeklinde oluştuğu iddia edilmektedir. Zamanla Badran'a dönüşmüştür.
OKÇIYAN Okçi-y-an	Okçular Eski yazıda bazen görülen Akçıyan yazımının yazım hatası mı, yoksa rivayete göre Ermenice `Kızıoğlu` anlamında bir lakap mı olduğu meçhuldür.
HAMZELİYAN Hamze-li-yan	1928: Hamzikan Hamzalılar
ÇAKAN Çak+an	"Çak", "Çek" Çekdar: Silahlı kimse Selçuklu okçularından Okçu Yusuf'un kardeşlerinden biridir. Eyyubi Devleti'nin kurucusu olan Selahattin Eyyubi'nin akrabası oldukları rivayet edilir.
ŞEVTİYAN Şev+ti+yan	Şev:Dikmek Şevti:Yanık Yanıklılar

Bu köy adlarının telaffuzu bölgeden bölgeye hatta kişiden kişiye farklılık gösterir. Örneğin Âlıkan, Alikan ya da Badran, Bahadırın gibi farklı telaffuzlar alanda görülmektedir. Fakat bölgede Türkçe isimlendirmeler yerine ağırlıklı olarak bu isimler kullanılmaktadır. Dikkat edilirse Kürtçe, Ermenice, Türkçe anlamlar içeren bu isimlerin bütün anlatılarda yer aldığı görülür. Bu durum hem belleğin hem de senkretizmin bir ögesi olarak ifade edilebilir.

Tablo 3. Köylerin yeni isimleri ve anlamları

KIZILKALE Kızıl+kale	KIZIL:parlak kırmızı renk KALE : savunma ve güvenlik amacıyla yapılan ve kullanılan, kalın ve yüksek duvarlı, burçlu, mazgallı yapı.
KIZILCA Kızıl+ca	KIZIL:parlak kırmızı renk Kızıla çalan, az kızıl. Kızıla çalan bir tür buğday.
AKÇİÇEK Ak+çiçek	AK : a. 1. Kar, süt vb.nin rengi, beyaz,kara ve siyah karşıtı. 2. sf. Bu renkte olan 3. Beyaz leke 4. sf. mec. Temiz. 5. sf. mec. Dürüst. 6. sf. mec. Sıkıntısız, rahat ÇİÇEK: a. 1. bit. b. Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü. 2. bit. b. Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi 3. mec. Davranışları hafif, toplum kurallarına uymayan kimse. 4. kim. Süblimleşme veya çiçeksime yoluyla elde edilen toz. 5. tıp İrinli kabarcıklar dökerek yüzde izler bırakan ateşli, ağır ve bulaşıcı bir hastalık.
ÇAMARDI Çam+ard+ı	ÇAM : a. bit. b. Çamgillerin örnek bitkisi olan, dört mevsim yeşil kalabilen, iğne yapraklı, yurdumuzda birçok türü yetişen bir orman ağacı ARD: Buğdayı azar azar döken değirmen hunisi., Çok iyi., Art, arka
ÇAYIRGÜLÜ Çayır+gül+ü	ÇAYIR : a. 1. Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer 2. Böyle yerde biten ot. GÜL : Far. Gul a. bit. b. 1. Gülgillerin örnek bitkisi (Rosa). 2. Bu bitkinin katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.
OKÇULAR Okçu+lar	1. Ok yapan veya satan kimse. 2. Okçuluk sporunu yapan kimse, kemankeş.
HAMZALI Hamza+lı	Özel isim
AKARBAŞI Akar+baş+ı	1. Sıvı, mai, likit. 2. Kiraya verilerek gelir getiren ev, dükkân, tarla, bağ vb. mülk, akaret. 3. Halı, koltuk, yatak vb. yerlerde ve nemli ortamlarda yaşayan, astıma yol açabilen, insan vücudundan dökülen deri tozlarıyla ve parçacıklarıyla beslenen bir tür canlı.
YALINTAŞ Yalın+taş	1. Gösterişsiz, süssüz, sade (söz, yazı). 2. halk ağzında Çıplak, kınından çıkmış 3. Alev.

Tablo 3 de görüldüğü gibi üzere Türkçe ad vermede daha çok doğal bitki örtüsünün ve coğrafi çevre faktörlerin etkili olduğunu görürüz. Bu sebeple köy hayatının temel unsurlarından olan çam, ardıç, çiçek, ağaç, çayır, budak köy isimleri olarak kullanılmaktadır. Çalışma sahasını kuşatan yüksek dağlık kesim zengin orman örtüsüyle kaplıdır. Bölgede orman ve bitki örtüsünün ekonomik değer taşımaya bağlı olarak yerleşmelerin büyük çoğu orman içinde

kurulmuştur. Orman içinde ise yer yer çayırılık-mera alanları mevcuttur. Böylece doğal bitki örtüsüne bağlı olarak fitolojik köy isimlendirmesi yapılmıştır diyebiliriz.

Çalışma sahasındaki eski ve yeni köy adlarında doğayla uyumlu ve tarihsel arka plana bağlı coğrafi ve beşerî özelliklerin birlikte isimlendirmesinde rol oynadığı söylenebilir. Yani bu isimlendirmelerde hem doğal çevre hem de beşerî çevre elemanlarının birlikte önem taşıdıkları görülür.

4.SONUÇ

Toplumlar “yer”leri adlandırarak kendi kültürel kimliklerini onlara nakşetmiş ve bu yolla da mekânları kendileri kılmışlardır. Dolayısıyla yer adları, hem bireysel hem de toplumsal olarak bir belleği içerir. Çünkü insana dair tüm olup bitenler bir mekânda gerçekleşmekte ve söz konusu mekân adı ile belleğe kaydedilerek-nesiller boyu- yaşatılmaktadır. Toplumlar bu ilişki çerçevesinde edindikleri tecrübeleri mekânlara ve mekânların en belirleyici ve ayırt edici özelliklerinden biri olan yer adlarına yansıtılmışlardır. Sonuç olarak çalışma sahasındaki köylerde isim değişiklikleri üzerinden çok uzun yıllar geçmiş olmasına rağmen yöre halkı hâlâ eski isimleri kullanmayı tercih etmektedir. Eski isimlerin kullanımındaki bu süreklilikte inanç, kültürel doku ve dilin etkili olduğunu söyleyebiliriz. Öyle ki bu bölgede de yer adlarının kültürlerin mekânla kurduğu karşılıklı ilişkinin tarihi kayıtları durumunda olduğunu görmekteyiz. Yani bir nevi çalışma sahasındaki adlandırmalar ile yerler veya nesnelere kişilik kazanmıştır. Dolayısıyla gündelik hayatta çok sık kullanılan bu yer adlarının değiştirilmesi orada yaşayan insanları geçmişlerinden koparmakla eşdeğer olacaktır.

KAYNAKÇA

Alagöz, C. A. (1984). Türkiye’de Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler. Ankara. Kültür Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 60

Ceylan, U. (2018). Osmaniye İli Yer Adları Üzerine Bir Dil İncelemesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.

Gülbetekin, M. (2017). Mekanın Hafızası Yer Adları. Ankara: Hitabevi.

Kanbolat, H. (1996). Yeni Türk Cumhuriyetlerinde Yer Adlarında Değişim Süreci (Siyasi Tarih Açısından). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi: İstanbul.

Koç, A. (2016). Tunceli İli Yer Adları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Köse, A. (2014). Değişimin Gölgesindeki Gelenek: Popüler Diziler Ve Farklılaşan Ad Verme Kültürü. *Millî Folklor*, 26(101), 291–306.

İçişleri Bakanlığı. (1968). *Köylerimiz 1 Mart 1968 Gününe Kadar*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Tuan, Y. F. (2005). “Mekân ve Yer: Humanist Perspektif”, 20. Yüzyılda Amerikan Coğrafyasının Gelişimi. Konya, Çizgi Kitabevi.

Yavuz, S., & Şenel, M. (2013). Yer Adları (Toponim) Terimleri Sözlüğü. *Turkish Studies*, 8(8), 2239–2254. <https://doi.org/10.7827/Turkishstudies.5504>

